

Samling af Afgørelser

RETTENS DOM (Fjerde Afdeling)

14. juli 2015*

»Konkurrence — karteller — de europæiske markeder for varmemestabilisatorer — beslutning, der fastslår en overtrædelse af artikel 81 EF og EØS-aftalens artikel 53 — overtrædelse begået af datterselskaber — bøder — datterselskabernes og moderselskabets solidarisk hæftelse — overskridelse af loftet på 10% for et af datterselskaberne — afgørelse om genvedtagelse — nedsættelse af bøden for dette datterselskab — situation, hvor forpligtelsen til at betale det nedsatte beløb tilregnes det andet datterselskab og moderselskabet — ret til forsvar — retten til at blive hørt — retten til aktindsigt«

I sag T-189/10,

GEA Group AG, Düsseldorf (Tyskland), ved advokaterne A. Kallmayer, I. du Mont og G. Schiffers,

sagsøger,

mod

Europa-Kommissionen ved R. Sauer og F. Ronkes Agerbeek, som befuldmægtigede, bistået af advokat W. Berg,

sagsøgt,

angående en påstand om annullation af Kommissionens afgørelse K(2010) 727 af 8. februar 2010 om ændring af Kommissionens beslutning K(2009) 8682 endelig af 11. november 2009 om en procedure i henhold til artikel 81 EF og EØS-aftalens artikel 53 (sag COMP/38589 – Varmestabilisatorer), eller subsidiært påstand om nedsættelse af de bøder, sagsøgeren er blevet pålagt,

har

RETTEN (Fjerde Afdeling)

sammensat af afdelingsformanden, M. Prek, og dommerne I. Labucka (refererende dommer) og V. Kreuschitz,

justitssekretær: fuldmægtig J. Weychert,

på grundlag af den skriftlige forhandling og efter retsmødet den 24. september 2014,

afsagt følgende

* Processprog: tysk.

Dom¹

Tvistens baggrund

- 1 Den foreliggende tvist vedrører Kommissionens afgørelse K(2010) 727 af 8. februar 2010 (herefter »den anfægtede afgørelse«), der ændrede Kommissionens beslutning K(2009) 8682 endelig af 11. november 2009 om en procedure i henhold til [artikel 81 EF] og EØS-aftalens artikel 53 (sag COMP/C.38589 – Varmestabilisatorer) (herefter »den første beslutning«). Den første beslutning er blevet anfægtet af GEA Group AG, sagsøgeren, i sag T-45/10, GEA Group mod Kommissionen.

[udelades]

Retsforhandlinger og parternes påstande

- 23 Ved stævning indleveret til Rettens Justitskontor den 20. april 2010 har sagsøgeren anlagt sag til prøvelse af den anfægtede afgørelse.

[udelades]

- 55 I denne sag har sagsøgerne nedlagt følgende påstande:

- Den anfægtede afgørelses artikel 1 annulleres, for så vidt som sagsøgeren derved pålægges en bøde.
- Subsidiært nedsættes den bøde, som sagsøgeren er blevet pålagt ved den anfægtede afgørelses artikel 1.
- Kommissionen tilpligtes at betale sagens omkostninger.

- 56 Kommissionen har nedlagt følgende påstande:

- Frifindelse.
- Sagsøgeren tilpligtes at betale sagens omkostninger.

- 57 Retten har dags dato i dommen i sagen GEA Group mod Kommissionen (T-45/10) frifundet Kommissionen i det søgsmål, der er anlagt til prøvelse af den første beslutning.

Retlige bemærkninger

- 58 Sagsøgeren har med dette søgsmål principalt nedlagt påstand om annullation af den anfægtede afgørelse og subsidiært nedlagt påstand om nedsættelse af den bøde, sagsøgeren er blevet pålagt.

- 59 Til støtte for søgsmålet har sagsøgeren fremsat fem anbringender.

- 60 Sagsøgeren har med sit første anbringende gjort gældende, at Kommissionen har tilsidesat sagsøgerens ret til forsvar, idet sagsøgeren før vedtagelsen af den anfægtede afgørelse hverken er blevet hørt eller har fået aktindsigt, og at Kommissionen med hensyn til sagsøgeren har tilsidesat den neutralitetsforpligtelse, som påhviler den.

1 — Der gengives kun de præmisser i nærværende dom, som Retten finder det relevant at offentliggøre.

[udelades]

- 67 Med henblik på bedømmelsen af det første søgsmålsanbringende bemærkes indledningsvis, at retten til at blive hørt, som er en væsentlig del af retten til forsvar, udgør et generelt EU-retligt princip, som skal overholdes under alle procedurer, selv af administrativ karakter, som kan føre til pålæggelse af sanktioner, herunder bøder, og at dette princip bl.a. indebærer, at den berørte virksomhed under den administrative procedure gives lejlighed til at gøre sit synspunkt gældende (jf. i denne retning dom af 13.2.1979, Hoffmann-La Roche mod Kommissionen, 85/76, Sml., EU:C:1979:36, præmis 9, af 7.6.1983, Musique Diffusion française m.fl. mod Kommissionen, 100/80-103/80, Sml., EU:C:1983:158, og af 7.1.2004, Aalborg Portland m.fl. mod Kommissionen, C-204/00 P, C-205/00 P, C-211/00 P, C-213/00 P, C-217/00 P og C-219/00 P, Sml., EU:C:2004:6, præmis 64-66).
- 68 Det bemærkes ligeledes, at retten til aktindsigt, som er en logisk følge af princippet om overholdelse af retten til forsvar, også indebærer, at Kommissionen skal give den pågældende virksomhed mulighed for at undersøge samtlige dokumenter blandt de forberedende sagsakter, der kan være relevante for virksomhedens forsvar (jf. i denne retning dom af 2.10.2003, Corus UK mod Kommissionen, C-199/99 P, Sml., EU:C:2003:531, præmis 125-128, dom Aalborg Portland m.fl. mod Kommissionen, nævnt i præmis 67 ovenfor, EU:C:2004:6, præmis 68, og dom af 29.6.1995, Solvay mod Kommissionen, T-30/91, Sml., EU:T:1995:115, præmis 81).
- 69 Artikel 27, stk. 1, i forordning nr. 1/2003 afspejler dette princip, eftersom den foreskriver, at der skal tilstilles parterne en meddelelse af klagepunkter, der klart skal angive alle de væsentlige faktiske forhold, som Kommissionen støtter sig på i denne fase af proceduren, for at parterne reelt kan forstå, hvilken adfærd Kommissionen lægger dem til last, og de bevismidler, som den råder over (jf. i denne retning dom af 15.10.2002, Limburgse Vinyl Maatschappij m.fl. mod Kommissionen, C-238/99 P, C-244/99 P, C-245/99 P, C-247/99 P, C-250/99 P – C-252/99 P og C-254/99 P, Sml., EU:C:2002:582, præmis 315 og 316, og dom Aalborg Portland m.fl. mod Kommissionen, nævnt i præmis 67 ovenfor, EU:C:2004:6, præmis 66 og 67).
- 70 I øvrigt kræver overholdelse af retten til forsvar bl.a., at den virksomhed, der er genstand for en undersøgelse, under den administrative procedure bliver i stand til på hensigtsmæssig vis at tilkendegive sit syn på omstændighederne, på relevansen af de påståede faktiske forhold samt på de dokumenter, som Kommissionen har lagt til grund for påstanden om en overtrædelse af traktaten (dom Musique Diffusion française m.fl. mod Kommissionen, nævnt i præmis 67 ovenfor, EU:C:1983:158, præmis 10, dom af 25.1.2007, Dalmine mod Kommissionen, C-407/04 P, Sml., EU:C:2007:53, præmis 44, og af 10.5.2007, SGL Carbon mod Kommissionen, C-328/05 P, Sml., EU:C:2007:277, præmis 71).
- 71 Det må imidlertid under de foreliggende omstændigheder i sagen fastslås, at sagsøgeren hverken er blevet hørt eller har fået aktindsigt.
- 72 Den anfægtede afgørelse må derfor annulleres, såfremt sagsøgeren har ført tilstrækkeligt bevis for, ikke at den anfægtede afgørelse – hvis disse proceduremæssige uregelmæssigheder ikke havde foreligget, dvs. hvis selskabet havde fået aktindsigt – ville have fået et andet indhold, men at selskabet bedre ville have været i stand til at forsvare sine rettigheder, hvis disse uregelmæssigheder ikke havde foreligget (jf. i denne retning dom af 18.6.2013, Fluorsid og Minmet mod Kommissionen, T-404/08, Sml., EU:T:2013:321, præmis 110 og den deri nævnte retspraksis), idet det må præciseres, at der bør tages stilling på grundlag af tidspunktet for den administrative procedure, der førte til vedtagelsen af den anfægtede afgørelse, dvs. før datoen for vedtagelsen af den anfægtede afgørelse, nemlig den 8. februar 2010 (jf. i denne retning dom af 27.9.2006, Archer Daniels Midland mod Kommissionen, T-329/01, Sml., EU:T:2006:268, præmis 377).

- 73 Det må i den henseende for det første fremhæves, at på tidspunktet for den administrative procedure, der førte til vedtagelsen af den anfægtede afgørelse, var det muligt at have forskellige opfattelser af, hvilke forpligtelser der påhvilede Kommissionen med hensyn til den interne solidariske hæftelse blandt selskaber, der hæfter solidarisk som meddebitorer, når de udgør én enkelt virksomhed som omhandlet i artikel 101 TEUF.
- 74 Det var således først ved en dom af 3. marts 2011, dvs. mere end et år efter datoen for vedtagelsen af den anfægtede afgørelse, at Retten fastslog, at det udelukkende tilkommer Kommissionen ved udøvelsen af dens kompetence til at pålægge bøder i henhold til artikel 23, stk. 2, i forordning nr. 1/2003 at fastsætte de forskellige selskabers respektive kvoteandele af de beløb, som de er blevet pålagt solidarisk, for så vidt som de var en del af den samme virksomhed, og at det er en opgave, der ikke kan overlades til de nationale domstole (dom af 3.3.2011, Siemens og VA Tech Transmission & Distribution mod Kommissionen, T-122/07 – T-124/07, Sml., EU:T:2011:70, præmis 157).
- 75 Dette spørgsmål kunne så meget desto mere give anledning til forskellige opfattelser på tidspunktet for den administrative procedure, der førte til vedtagelsen af den anfægtede afgørelse, idet dom Siemens og VA Tech Transmission & Distribution mod Kommissionen, nævnt i præmis 74 ovenfor (EU:T:2011:70), er blevet ophævet af Domstolen, som fastslog, at fordelingen af bøden mellem solidarisk hæftende medskyldnere udelukkende henhører under den nationale retsinstans' kompetence (dom Siemens, nævnt i præmis 41 ovenfor, EU:C:2014:256, præmis 62).
- 76 Sagsøgeren kunne således på tidspunktet for den administrative procedure, der førte til vedtagelsen af den anfægtede afgørelse, og før afsigelsen af dom Siemens, nævnt i præmis 41 ovenfor (EU:C:2014:256), have anfægtet den omstændighed, at selskabet ikke havde draget fordel af den bødenedsættelse, der blev indrømmet ACW, sammen med hvem sagsøgeren var blevet holdt solidarisk ansvarlig for den overtrædelse, ACW havde begået, idet de på tidspunktet for overtrædelsen udgjorde en virksomhed som omhandlet i artikel 101 TEUF.

[udelades]

- 78 Det bemærkes for det andet for fuldstændighedens skyld, at den bøde, sagsøgeren blev pålagt ved den anfægtede afgørelse, viste sig at være større end den bøde, sagsøgerens datterselskaber blev pålagt, selv om sagsøgerens ansvar fuldt ud er afledt af deres ansvar.
- 79 Således udgjorde den samlede bøde, sagsøgeren i henhold til den første beslutning blev holdt ansvarlig for, 3 346 200 EUR, og den samlede bøde for sagsøgerens datterselskaber udgjorde 5 278 171 EUR (1 913 971 EUR for CPA og 3 346 200,00 EUR for ACW), selv om disse bøder i henhold til den anfægtede afgørelse udgjorde henholdsvis 3 346 200 EUR og 3 000 100 EUR (1 913 971 EUR for CPA og 1 086 129 EUR for ACW).
- 80 På tidspunktet for den administrative procedure, der førte til vedtagelsen af den anfægtede afgørelse, var det muligt at have forskellige opfattelser vedrørende spørgsmålet om, hvorvidt et moderselskab kan pålægges en bøde for dets datterselskabs ulovlige adfærd, der er større end datterselskabets bøde, når moderselskabets ansvar udelukkende var afledt af dets datterselskabs ansvar.
- 81 Dette spørgsmål kunne så meget desto mere give anledning til forskellige opfattelser, idet det for det første efter vedtagelsen af den anfægtede afgørelse er blevet kendt for ret, at når moderselskabers ansvar for den begåede overtrædelse udelukkende er afledt af ansvaret hos et datterselskab, som har tilhørt dem successivt, kan det samlede beløb, som moderselskaberne pålægges at betale, ikke overstige det beløb, som datterselskabet er blevet pålagt (dom Areva, nævnt i præmis 42 ovenfor, EU:C:2014:257, præmis 137 og 138, og dom af 24.3.2011, Tomkins mod Kommissionen, T-382/06, Sml., EU:T:2011:112, præmis 57).

- 82 For det andet har Domstolen efter vedtagelsen af den anfægtede afgørelse også haft lejlighed til at fastslå, at det solidaritetsforhold, der består mellem to selskaber, som udgør en økonomisk enhed, i henseende til betalingen af en bøde, der er pålagt for tilsidesættelse af konkurrencereglerne, ikke kan reduceres til en form for kaution, der stilles af moderselskabet til sikring af betalingen af den bøde, som datterselskabet er pålagt, og at en argumentation om, at dette moderselskab ikke kan pålægges at betale en bøde, der er højere end den, der er blevet pålagt dettes datterselskab, således er ugrundet og følgelig må forkastes (dom af 26.11.2013, Kendrion mod Kommissionen, C-50/12 P, Sml., EU:C:2013:771, præmis 58, og af 19.6.2014, FLS Plast mod Kommissionen, C-243/12 P, Sml., EU:C:2014:2006, præmis 107).
- 83 Sagsøgeren ville således på tidspunktet for den administrative procedure, der førte til vedtagelsen af den anfægtede afgørelse, have kunnet anfægte størrelsen af den for sagsøgeren påtænkte bøde, sammenholdt med størrelsen af de bøder, der blev pålagt sagsøgerens datterselskaber for deres ulovlige adfærd.

[udelades]

På grundlag af disse præmisser

udtaler og bestemmer

RET TEN (Fjerde Afdeling):

- 1) **Kommissionens afgørelse K(2010) 727 af 8. februar 2010 om ændring af Kommissionens beslutning K(2009) 8682 endelig af 11. november 2009 om en procedure i henhold til artikel 81 EF og EØS-aftalens artikel 53 (sag COMP/38589 – Varmestabilisatorer) annulleres, for så vidt som den vedrører GEA Group AG.**
- 2) **Europa-Kommissionen betaler sagens omkostninger.**

Prek

Labucka

Kreuschitz

Afsagt i offentligt retsmøde i Luxembourg den 14. juli 2015.

Underskrifter